

Sygn. akt II Cz 1669/14

POSTANOWIENIE

Dnia 25 września 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

Przewodniczący: SSO Violetta Osińska

Sędziowie: SO Zbigniew Ciechanowicz

SO Sławomir Krajewski (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2014 roku w Szczecinie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Gminy M. S.

przeciwko B. G., P. S.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanych na punkt 2 postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 20 maja 2014 roku, w sprawie I C 1535/13

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, iż zasądzić od powódki Gminy M. S. na rzecz pozwanych B. G. i P. S. solidarnie kwotę 1234 zł (tysiąc dwieście trzydzieści cztery) złote tytułem zwrotu kosztów procesu,

II. zasądzić od powódki na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 maja 2014 r. Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie umorzył postępowanie (1) oraz odstąpił od obciążenia powódki kosztami procesu pozwanych (2).

W uzasadnieniu podniósł, iż w niniejszej sprawie powódka skutecznie cofnęła pozew podając jednocześnie, że przyczyną tego jest fakt niezamieszkiwania pozwanych w lokalu mieszkalnym położonym w S. przy ul. (...) w okresie objętym pozwem, tj. w okresie od maja 2004 roku do czerwca 2006 roku. Sąd podkreślił przy tym, że powódka oparła swoje twierdzenie o zamieszkiwaniu pozwanych B. G. i P. S. w ww. lokalu wyłącznie na podstawie prowadzonej przez siebie karty ewidencyjnej lokalu, a zatem na poczynionych przez siebie ustaleniach. To ona zatem ponosi konsekwencje wszelkich nieprawidłowości w tym zakresie, w szczególności tego, że ewidencja lokalu nie odpowiada jego rzeczywistemu zaludnieniu. Sąd Rejonowy dodał, iż powódka dokonała weryfikacji swojej wiedzy w tym zakresie dopiero na dalszym etapie postępowania w niniejszej sprawie w oparciu o ustalenia poczynione w innej sprawie. Sąd zaznaczył, iż zestawienie powyższego z okresem za jaki powódka domagała się odszkodowania oraz jej biernością w kwestii weryfikacji liczby osób faktycznie zamieszkujących lokal, z którym związane jest powództwo prowadzi do wniosku, iż w istocie nic nie stało na przeszkodzie by takich ustaleń nie mogła ona dokonać przed wytoczeniem powództwa, tym bardziej, że powództwo o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z lokalu zasadza się na twierdzeniu, iż dana osoba zajmuje lokal i ta jedyna okoliczność faktyczna jest podstawą roszczenia powódki. Powódka przed wytaczaniem tego typu powództw powinna zatem zachować minimum staranności w ustaleniu, czy

fakt zamieszkiwania rzeczywiście ma miejsce, a nie kierować się jedynie faktem figurowania tej osoby w ewidencji lokalu, bądź nawet faktem zameldowania danej osoby.

Wobec powyższego Sąd I instancji uznając, że wydawanie wyroku stało się w niniejszej sprawie zbędne, uznał powódkę za stronę przegrywającą niniejsze postępowanie, a co za tym idzie przyjął, że po myśli art. 98 § 1 i 3 kpc co do zasady ma ona obowiązek zwrotu kosztów procesu, należnych wygrywającemu przeciwnikowi.

Sąd stwierdził jednak, że zachodzą podstawy do zastosowania art. 102 kpc. Sąd Rejonowy wskazał, iż jakkolwiek nie nie zwalniało powódkę od dokonania, przed zainicjowaniem niniejszej sprawy, rzetelnej weryfikacji kręgu osób korzystających z należącego do Gminy M.S.lokalu przy ul. (...)w S., to w okolicznościach niniejszej sprawy powódka ponosi jedynie część odpowiedzialności za odpadnięcie zasadności wydania w niniejszej sprawie wyroku. Sąd zwrócił uwagę, że pozwane B. G.i P. S.opuszczając w 1999 roku i w 2002 roku lokal, z którym związane jest powództwo, wyprowadziły się do lokalu zajmowanego przez ich dziadków – przy ul. (...). Ten stan w przypadku B. G.utrzymuje się do chwili obecnej, zaś pozwana P. S.przeprowadzała się jeszcze co najmniej dwukrotnie, tj. do lokalu przy ul. (...)w S., a następnie do lokalu przy ul. (...)w S.– gdzie mieszka do dziś. Oceniając zachowanie pozwanych Sąd I instancji doszedł do wniosku, że pozwane osiągając pełnoletniość odpowiednio w 2002 roku – w przypadku B. G.(...)- w przypadku P. S., miały co najmniej od tych dat niczym nieskrępowaną możliwość poinformowania powódki o zmianie miejsca swojego zamieszkania i okolicznościach temu towarzyszących. Sąd dodał, iż jakkolwiek żadna z ww. pozwanych nie miała obowiązku informowania powódki o zmianie swojego adresu – taki bowiem wymóg stosować można wyłącznie wobec najemców lokalu – to skutki ich niczym nieusprawiedliwionej bierności nie mogą w całości obciążać Gminy M.S.. W ocenie Sądu Rejonowego powyższe ma o tyle znaczenie, że wzruszenie nakazu zapłaty w niniejszej sprawie i ujawnienie miejsc pobytu pozwanych od 1999 roku i 2002 roku nastąpiło w niniejszej sprawie dopiero w pismach pozwanych z listopada 2013 roku. Zachowanie pozwanych rzutowało zatem na decyzję powódki o zainicjowaniu niniejszej sprawy w oparciu o błędne acz częściowo usprawiedliwione zachowaniem samych B. G.i P. S.założenie, że obie należą do kręgu osób korzystających z lokalu przy ul. (...)w S.. Tym samym Sąd I instancji doszedł do przekonania, iż pozwane po części przyczyniły się do wytoczenia niniejszego powództwa i doprowadzenia do powstania kosztów procesu, zarówno własnych jak i po stronie powódki. Zestawiając powyższe z faktem, iż powódka jest jednostką samorządu terytorialnego, opłacającą koszty prowadzonych postępowań ze środków publicznych, Sąd uznał że nieuzasadnione obciążanie wspólnoty samorządowej kosztami procesu pozwanych, co do których powstania same częściowo się przyczyniły i w związku z tym odstąpił od obciążania Gminy M.S.kosztami procesu pozwanych.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiodły pozwane i zaskarżając postanowienie w części, tj. co do punktu 2, wniosły o jego zmianę, poprzez zasądzenie kosztów postępowania przed Sądem I instancji, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego dla B. G. i P. S. od powódki oraz o zasądzenie od powódki na ich rzecz kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego od powódki na rzecz pozwanych.

Skarżące zarzuciły Sądowi pierwszej instancji:

1) naruszenie art. 233 § 1 kpc, poprzez uznanie, że bierność zachowania pozwanych miała wpływ na wydane w sprawie rozstrzygnięcie, że to pozwane powinny we własnym zakresie ponosić koszty procesu w przedmiotowej sprawie, że pozwane zachowały się biernie, że zachowanie pozwanych wpływało w jakikolwiek sposób na rozstrzygnięcie o kosztach w sprawie co miały istotny wpływ na wydane w sprawie rozstrzygnięcie;

2) naruszenie art. 102 kpc poprzez jego zastosowanie w sytuacji, gdy w sprawie nie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek co miało istotny wpływ na wydane w sprawie rozstrzygnięcie o kosztach postępowania;

W uzasadnieniu skarżące podniosły, iż rozstrzygnięcie Sądu I instancji opierało się na założeniu, iż istnieje norma prawa, która zobowiązywałaby pozwane do wskazywania powódce aktualnego miejsca zamieszkania. Skarżące wskazały, iż Sąd Rejonowy uwzględniając, że pozwane nie były stroną umowy najmu zawartej pomiędzy powódką, a rodzicami pozwanych uznał, że jednak pozwane powinny taką okoliczność zgłosić. Nadmienili, iż nie były stroną umowy najmu, toteż nie miały obowiązku zgłaszać tej okoliczności powódce a obowiązek taki ciążył co najwyżej na najemcach, co wynikało wprost z § 2 ust. 2 umowy najmu. Według skarżących z faktu tego nie może wynikać negatywne

dla nich rozstrzygnięcie jak czyni to Sąd Rejonowy. Zwróciły też uwagę, że powódka dochodziła zapłaty za bezumowne korzystanie z lokalu, a nie z tytułu umowy najmu. Skarżące podkreśliły, iż generalną zasadą jest obciążenie kosztami procesu strony przegrywającej powództwo, a właśnie za taką jest uznawana powódka, która cofnęła pozew. Zdaniem skarżących powódka uczyniła to w sposób spóźniony, gdyż wdała się w spór z pozwanymi pismem z dnia 14 listopada 2013 r. niejako podtrzymując własne żądania pomimo jasnego stanowiska pozwanych w tym względzie. Dodały, iż powódka cofnęła pozew w sprawie dopiero po ponad pół roku od wniesienia pisma, w którym podtrzymała swoje żądania czyniąc tym samym spór w dalszym ciągu aktualnym.

Skarżące zwróciły uwagę, iż okolicznością mającą znaczenie dla wyniku przedmiotowej sprawy jest fakt, że poniosły one koszty procesu związane z ustanowieniem zastępcy procesowego. W sytuacji zatem, gdy Sąd Rejonowy odstępuje od obciążania powódki tymi kosztami jednocześnie sprawia on, że koszty poniesione przez pozwane dla celowej obrony swoich interesów nie zostały w żaden sposób zrekompensowane. Zdaniem skarżących to powódka powinna ponosić koszty niesprawdzenia i niezwyfikowania informacji na podstawie, których wniosła w sprawie pozew do Sądu. Skarżące podkreśliły, że powódka dochodziła zapłaty za bezumowne korzystanie z lokalu, a nie na podstawie umowy najmu a zatem po stronie powódki brak było podstaw do czynienia założenia, że w lokalu mieszkają te same osoby, które były wymienione w umowie najmu. Skarżące nadmienili, iż dochodzenie odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokalu skierowane być powinno każdorazowo w stosunku do osoby faktycznie zamieszkującej, a wytoczenie powództwa powinno być poprzedzone weryfikacją istniejącego stanu rzeczy, do czego powódka posiada odpowiednie środki. Według skarżących strona powodowa w sprawie nie przedstawiła żadnego dowodu na okoliczność tego, iż wiedziały one o tym, że ich rodzice nie regulują czynszu za przedmiotowe mieszkanie, toteż nie miały interesu w tym, aby zgłaszać ten fakt pozwanej. Tak samo miały prawo zakładać, że ich rodzice poinformowali powódkę o wyprowadzce pozwanych. Skarżące zaznaczyły, iż nie miały zatem obiektywnych powodów, aby zgłaszać powódce takie informacje, tym bardziej, że ciężar dowodu w zakresie tego, że pozwane wiedziały o nieregulowaniu opłat za bezumowne korzystanie ciążył na powódce. Skarżące zauważyły ponadto, że sam fakt tzw. obowiązku meldunkowego nie jest powszechnie praktykowanym zjawiskiem. Dodały, iż wprawdzie jest to zachowanie jak najbardziej pożądane na gruncie ustawy o ewidencji ludności, jednakże nie jest tak jak twierdzi powódka, aby wykonywanie tego obowiązku było powszechnym i standardowym zachowaniem wśród ogółu społeczeństwa. Zdaniem skarżących o marginalizowaniu tego obowiązku świadczy fakt, iż od 1 stycznia 2013 roku obowiązek ten nie jest już penalizowany jako wykroczenie, która to zmiana dokonana została właśnie z uwagi na powszechne niepraktykowanie zgłaszania obecnego miejsca zamieszkania do organów gminy. W ocenie skarżących Sąd Rejonowy błędnie również ustalił, że jedna z pozwanych B. G. dopełniła tego obowiązku dopiero po dniu wniesienia pozwu i na tej podstawie ustalił, iż zachowywała się ona w sprawie biernie. Skarżące podkreśliły, iż zgłosiła ona fakt niezamieszkiwania w lokalu przy ul. (...) w dniu 12 października 2005 roku, a zatem na rok przed wytoczeniem powództwa w sprawie, wobec czego powódka mogła ustalić, że przynajmniej jedna z pozwanych w lokalu już nie zamieszkuje, jednak tego nie uczyniła, a wnioski do Sądu co do bierności tej pozwanej są całkowicie błędnie poczynione, co w konsekwencji czyni uzasadnienie Sądu zbędnym. Poza tym skarżące wskazały, iż instytucja odstąpienia od obciążania kosztami procesu jednej ze stron stosowana może być tylko i wyłącznie w sytuacjach szczególnie uzasadnionych. Dodały, iż w sprawie zasady słuszności oraz zebrany materiał dowodowy wskazują, że nie byłoby zgodne z zasadami współżycia społecznego nieobciążanie powódki kosztami procesu w całości. Zdaniem skarżących argumentu nie może stanowić fakt, iż powódka jako jednostka samorządu nie zaplanowała przedmiotowego wydatku, i że ewentualne koszty zasądzone dla pozwanych miałyby być finansowane ze środków publicznych. Strony procesu cywilnego muszą być bowiem traktowane równorzędnie, i nie można z tego względu faworyzować jednej z nich, tak jak uczynił to Sąd Rejonowy. Skarżące nadmienili, iż także musiały przeznaczyć środki finansowe celem obrony własnych interesów w sprawie i koszty te nie zostały im przez nikogo zwrócone.

Na marginesie skarżące podniosły, iż w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym Szczecin - P.i Zachód w sprawie o sygn. (...) również z powództwa Gminy M.S.przeciwko pozwanym B. G.i P. S.- dotyczącej zapłaty za bezumowne korzystanie z lokalu - powódka cofnęła pozew co spotkało się ze słuszną reakcją Sądu Rejonowego, który zasądził dla każdej z pozwanych koszty zastępstwa właśnie celem zrekompensowania kosztów pełnomocnikowi pozwanych.

W odpowiedzi na zażalenie powódka wniosła o oddalenie zażalenia pozwanych w całości oraz zasądzenie od pozwanych solidarnie na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się zasadne.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd pierwszej instancji błędnie przyjął, iż w niniejszej sprawie zachodziły podstawy do zastosowania normy prawnej zawartej w art. 102 kpc.

Zgodnie z tym przepisem w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Wskazać należy, iż szczególny charakter instytucji zawartej w art. 102 kpc pozwala zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Urzeczywistnia więc ona zasadę słuszności i pozostawia w gestii sądu orzekającego ocenę czy w danej, konkretnej sprawie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony. Przy ocenie przesłanek z art. 102 kpc zwykle brane są pod uwagę takie okoliczności, które zarówno odnoszą się do faktów związanych z samym przebiegiem procesu, jak i takie, które dotyczą stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego.

Przenosząc powyższe reguły wykładni na grunt przedmiotowej sprawy stwierdzić należy, że z całokształtu okoliczności sprawy wynika, że nie zaistniały w tej sprawie szczególne okoliczności, o jakich stanowi ww. przepis.

Przede wszystkim uwypuklić należy, że powódka profesjonalnie trudni się wynajmem lokali, w ramach gospodarowania komunalnym ich zasobem, a co za tym idzie posiada wyspecjalizowane służby i w konsekwencji możliwość ustalenia, czy dana osoba rzeczywiście zajmuje lokal. Dysponuje wreszcie także stałą obsługą prawną.

Tym bardziej, w kontekście rozliczenia kosztów procesu, powódkę obciąża ryzyko związane z wytoczeniem powództwa w oparciu o niesprawdzone i niezweryfikowane okoliczności istotne dla sprawy, w tym także ów fakt zamieszkiwania w lokalu. Innymi słowy, to w interesie powódki leżało ustalenie, czy pozwane w okresie objętym pozwem faktycznie zamieszkiwały w ww. lokalu. Ocenie sądu – w zakresie odpowiedzialności za wynik sprawy – podlega nie tylko wiedza powódki na moment zainicjowania postępowania sądowego, ale także sposób pozyskania tej wiedzy i poczynione w tym zakresie starania, jak również, okoliczności faktyczne sprawy we wskazanej chwili.

W powyższym świetle bez przesadzającego znaczenia dla wyniku niniejszej sprawy pozostaje okoliczność, że pozwane nie wywiązały się z nałożonego na nie obowiązku ustawowego – tj. nie wykonały obowiązku meldunkowego i nie powiadomiły powódki o zmianie miejsca zamieszkania. Podkreślić należy, że pozwane nie były stronami umowy najmu i nie miały obowiązku informować wynajmującego o opuszczeniu lokalu.

Reasumując brak było podstaw do zastosowania art. 102 kpc, skoro strona powodowa miała realną możliwość ustalenia, czy pozwane w okresie wskazanym w pozwie zamieszkiwały w spornym lokalu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że w niniejszej sprawie zaistniały przesłanki do zastosowania przepisu art. 98 § 1 kpc, wskutek czego zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, iż zasądził od powódki, jako od strony przegrywającej postępowanie, na rzecz pozwanych poniesione przez nie koszty postępowania, w postaci wynagrodzenia pełnomocnika procesowego, wraz z opłatami skarbowymi od pełnomocnictw. Zważyć tu należy, że sprawie nie znajdują zastosowania normy prawne zawarte w art. 105 § 1 i 2 kpc. W tym przedmiocie Sąd Okręgowy w pełni podziela pogląd prawny wyrażony przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia (...) (...) (...) Zasądzeniu na rzecz pozwanych podlegało jedno wynagrodzenie pełnomocnika procesowego. Jak trafnie, bowiem uznał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia (...) wygrywającym proces współuczestnikom, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c., reprezentowanym przez tego samego radcę prawnego, sąd przyznaje zwrot kosztów w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 386 § 1 kpc, w zw. z art. 397 § 2 kpc, orzeczono jak w punkcie I sentencji postanowienia.

Na analogicznych zasadach zapadło orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego, gdzie oprócz poniesionych przez pozwane kosztów sądowych, uwzględniono jedno wynagrodzenie pełnomocnika procesowego.

Sąd Okręgowy orzekł w tym przedmiocie w punkcie II sentencji postanowienia, na podstawie art. 108 § 1 kpc.

(...)

(...)

- (...)

(...)